

3. Орлов, А. А. Введение в педагогическую деятельность: учебно-методическое пособие для студентов высш. пед. учеб.заведений / А. А. Орлов. – М.: Академия, 2004. – 281 с.

4. Сластенин, В. А. Педагогика: учебное пособие для студентов высш. пед. учеб.заведений / В. А. Сластенин, И. Ф. Исаев. – М.: Академия, 2002. – 576 с.

The paper reviewed the use of interactive forms in the classroom to practice the French language. We are talking about such forms of learning that involve dialog teacher and student interaction, and their joint immersion in the problem field of the problem being solved as a creative space. A major feature of online forms - a high level of activity of subjects of mutual direction of interaction – is marked. It is always appropriate in teaching the French language to use all sorts of creative tasks, role-playing games, virtual and real trips, project method, problem solving and many other interactive forms. Interactive forms of learning provide high motivation, strength, knowledge, creativity and imagination, communication skills, active lifestyle, teamwork, the value of individuality, freedom of expression, the emphasis on activities, mutual respect and democracy.

Interactive forms of learning the French language, creative assignments, role plays, project method.

УДК 37.013.73

ГУМАНІСТИЧНІ ПОГЛЯДИ, ПОКЛАДЕНІ В ОСНОВУ ВИХОВАННЯ ТАЛАНТІВ С.СУДЗУКІ

О.В. Дубровіна, асистент

У статті розкрита сутність гуманістичних поглядів японського музичного педагога Сінімі Судзукі. Основна мета виховання визначається ним як вплив на формування особистості дитини на основі любові, поваги та творчості, розкриття творчого потенціалу. С.Судзукі приділяє особливу увагу розвитку особистості дитини шляхом оптимізації її внутрішніх задатків через гру й природній інтерес дитини до оточуючого світу. По суті, він розвиває філософію становлення та розвитку особистості, яка заснована на вірі у те, що кожна дитина володіє величезним потенціалом і їй необхідно грамотно допомогти розкритися у повній мірі. Як гуманіст, японський педагог бачить в людині цінність, заради якої здійснюється розвиток суспільства й наполягає на необхідності створення належних основ для розвитку її сутнісних сил, для формування гармонійної особистості, яка буде здатна знайти своє

місце в житті. У зв'язку з цим у статті уточнюється ряд понять, що пов'язані з терміном “гармонійна особистість”.

Гармонійна особистість, гуманізм, креативність, творча спрямованість особистості, творчість.

Постановка проблеми. Необхідність побудови навчання та виховання на основах гуманізму, трактування принципів гуманізму й способів реалізації цих принципів у педагогічній діяльності – важлива проблема, яка потребує свого розв'язання та неодноразово привертала до себе увагу педагогів та дослідників. В контексті цієї проблематики доречно було б проаналізувати та оцінити гуманістичну позицію японського музичного педагога та скрипаля Сініті Судзукі (1898-1998), який створив власну теорію виховання дітей.

Аналіз досліджень і публікацій. Ім'я Сініті Судзукі у науковій літературі згадується лише у зв'язку з проблемами, пов'язаними з методикою викладання гри на скрипці. З боку гуманістичної спрямованості його підходу до виховання у вітчизняній літературі поки що публікацій не було. Взагалі гуманістичні основи педагогіки були покладені філософами Сократом, Платоном, Арістотелем ще до появи педагогіки як самостійної науки. Пізніше гуманістичні ідеї розвивали Я.Коменський, У. Песталоцці, К.Ушинський, Г.Сковорода та інші. Педагогіка збагачувалася новими теоріями і практикою у відповідності з потребами часу: вільного виховання Ж-Ж.Руссо, прагматизму Д.Дьюї, комуністичного виховання (А.Макаренко, В.Сухомлинський та інші). Новий етап в розвитку гуманістичної педагогіки визначився запровадженням особистісно-зорієнтованого навчання і виховання (Ш.Амонашвілі, І.Бех, Білоусова, С. Гончаренко, Ю. Мальваний, О. Савченко, І. Якиманська). Як бачимо, сьогодні питаннями гуманістичних основ педагогіки та філософськими основами виховання переймаються педагоги, психологи, філософи, соціологи. Всі вони намагаються не тільки трактувати основні принципи гуманізму, але й оцінити способи реалізації цих принципів у педагогічному процесі.

З огляду на зазначене **метою статті є** розкриття сутності гуманістичних поглядів С.Судзукі та оцінка його внеску у розвиток основ виховання. Завдання будуть полягати у аналізі поглядів С.Судзукі на виховання та у визначенні термінологічного поля понять “креативність”, “творча спрямованість особистості”, “творчість”, “гармонійна особистість”.

Виклад основного матеріалу. “...(Я) хочу зайнятися дітьми не для того, чтобы отыскивать среди них гениев, а чтобы раскрыть способности каждого ребенка...”, писав Судзукі [7, 52]. Він вважав, що це можна здійснити через гру на скрипці, тому що одна розвинута здібність розкриває інші здібності. “...любой ребенок может проявить необычайные способности, если применит правильную методику его обучения” [7, 10], впевнений Судзукі. По суті, японський педагог розвиває філософію становлення та розвитку особистості, яка заснована на вірі у те, що кожна дитина володіє величезним потенціалом і їй необхідно грамотно допомогти розкритися у повній мірі. Його підхід до виховання талантів – це не просто практичне та методичне керівництво по навчанню гри на скрипці, в першу чергу

– це філософія, яка повинна допомогти дитині у пошуках свого місця в житті. Власне тому цю методику виховання талантів можна застосовувати не тільки в сфері музичної педагогіки.

Дійсно, розвиток через творчість, через виховання творчої спрямованості індивідів, через актуалізацію креативності видається найбільш адекватною відповіддю на ситуацію у сучасному світі в умовах швидких та глобальних змін, “ціннісно-нормативної невизначеності” (В.С. Собкін), формування нового соціокультурного простору (В.В. Рубцов), коли людина стає перед необхідністю знаходити себе у світі, що постійно змінюється, активно та ефективно орієнтуватися та діяти у ньому.

Уточнимо сутність понять “креативність”, “творча спрямованість особистості” та “творчість” у тому значенні, в якому вони будуть використовуватись у даній статті.

Креативність – це сукупність вроджених психологічних передумов творчої діяльності, активності. Іншими словами це – здатність до творчості, творчий потенціал, що закладений у кожній людині. Судзукі безпосередньо в своїх працях термін “креативність” не використовує, але веде мову про неї як про творчий потенціал людини. Він робить акцент на розвитку особистості, виходячи з внутрішніх задатків дитини та через гру створює умови для їх оптимізації спричинену внутрішніми факторами. Хоча формуванню особистості, становленню особистості учнів, обумовлене зовнішніми факторами Судзукі також приділяє увагу.

Під “творчою спрямованістю особистості” ми розуміємо не тільки спрямованість людини на творчість у художній чи науковій видах діяльності, але орієнтацію на творчість як процес знаходження та втілення людиною нових можливостей власної активності (С. Максимова) та реалізації. Тобто результатом творчості можуть бути не тільки духовні чи матеріальні цінності, але й великий пласт явищ “самотворення”(С. Рубінштейн), особистість людини як об’єкт її творчих зусиль (Е. Фром), “самостійне “будівництво” системи взаємовідносин зі світом” (А. Леонтьєв), “життєтворчість” (А. Сухоруков, Л. Сохань, С. Степанов). Судзукі власне і ставить собі за мету виховання творчої спрямованості особистості у такому широкому значенні цього слова.

Категорія “творчість” позначає насамперед діяльність, процес, що обумовлений багатьма факторами. Цей процес розуміють і як створення нових предметів і цінностей, і як самотворення, самоздійснення людиною себе, свого життя. Творчість забезпечує досягнення якісно нового стану свідомості людини, її вихід за межі видимого, подолання меж звичного, постає як засіб і одночасно умова розвитку особистості, а також механізм розвитку (Я.Пономарьов) та процес самотворення, в якому суб’єкт та об’єкт є тотожними. Тут уможлиблюється вихід суб’єкта на новий особистісний рівень. Разом з тим творчість є умовою гармонійного розвитку особистості.

Для відчуття повноти життя та пізнання істинної радості людині потрібно розвиватись. Тому на необхідності створення належних основ для формування гармонійної особистості наполягає Судзукі.

У гуманістичних, філософських та психологічних концепціях особистість – це людина як цінність, заради якої здійснюється розвиток суспільства. Ідеалом різнобічно розвиненої людини є гармонійна особистість. Гармонійні стосунки між особистістю і світом означають гармонію між тим, чого особистість вимагає від інших, і тим, що вона може й повинна дати їм. Гармонійна особистість перебуває в єдності зі світом, людьми і сама з собою. Вона є, безперечно, моральною особистістю. Судзукі приділяє особливу увагу вихованню моральних якостей своїх учнів і вказує на те, що особистий приклад с позиції любові – найкраща можливість отримання позитивного результату.

Гармонійна особистість, як ідеал до якого потрібно прямувати - це особистість, яка перебуває у злагоді із собою та оточуючим світом, постійно самовдосконалюється, творить себе і має творчий підхід до життя. Творча спрямованість особистості є характерною рисою гармонійної особистості, а сама творчість у широкому значенні цього слова є необхідною умовою розвитку гармонійної особистості. І тут відразу хотілося б уточнити, що поняття гармонійної особистості передбачає творчу спрямованість особистості, що направлена, в першу чергу, на своє “Я” та своє життя.

Власне такі поняття є ключовими у концепції виховання талантів С.Судзукі.

Судзукі пише про те, що кожна дитина має право на розкриття та різнобічний розвиток своїх здібностей. Для цього необхідні певні умови: терпіння, увага зі сторони оточення дорослих, особистий приклад батьків та педагогів, природний розвиток, заснований на зацікавленості, що виникла у дитини. Автор методики виховання талантів порівнює здібності дитини з насінням, посадженим у землю, за яким слід ретельно доглядати, перш ніж з'явиться “паросток” - талант. Але це не є кінцевою метою виховання. Мета – особистість. Таким чином, Судзукі пропонує дуже уважно, трепетно, відповідально ставитись до виховання дитини. І головне – любов, як дієвий принцип виховання.

Буває так, що дитина відстає по якомусь предмету, або у неї не розвинені які-небудь навички. Це не означає, що у дитини відсутні певні здібності. Судзукі вважає, що у цьому випадку слід шукати причину у навчальній системі. Адже основний упор школа робить на інформуванні, а не на розвиткові сутнісних сил людини. Судзукі висловлюється також проти класифікації дітей за результатами тестів. По суті, вони вказують не на здібності дітей, але на те, у яких питаннях дитина розібралась чи не розібралась.

У сучасній теорії творчості існує дві основні точки зору на особистість. Одна з них стверджує, що здібність до творчості притаманна у тій чи іншій мірі будь-якій нормальній людині. Реалізація творчого потенціалу сприяє нормальному психологічному здоров'ю людини. Інша точка зору враховує виключно об'єктивну цінність результатів творчості. У педагогічній діяльності конструктивною позицією виявляється гуманістична точка зору на особистість, яка трактує творчість у широкому значенні цього слова. Підхід Судзукі до виховання насправді гуманістичний, оскільки основ-

на мета виховання визначається ним як вплив на формування особистості дитини на основі любові, поваги та творчості, розкриття творчого потенціалу. Судзукі вірить у безмежні можливості та досконалість дитини, в унікальність кожної людини, саме це створює атмосферу радості подолання, духовно підтримує учня та вчителя.

Висновки. По суті, завжди варто пам'ятати, що поруч із творчою (у широкому розумінні цього слова) реалізацією людини існують й інші перспективи, наприклад, реалізація через агресію, владу або втеча в іншу реальність (наркотики та ін.), які описувала психолог Р.Грановська [1]. Дослідниця С.Максимова пропонує ще більш виразний варіант: людина у своєму житті, насправді, або творить, або руйнує, причому це руйнування є наслідком неможливості реалізації потенціалу, закладеного в людині [4]. С.Судзукі акцентував увагу на подібних проблемах і вибудовував процес виховання на засаді любові, поваги та творчості. Його погляди, покладені в основу виховання талантів – це ще одна важлива сходинка у розвитку гуманістичних основ педагогіки та філософських основ виховання в цілому.

Список літератури

1. Грановская Р.М. Творчество и конфликт в зеркале психологии. СПб: Речь, 2006. - 416с.
2. Дубровіна О.В. Творча спрямованість особистості як пріоритетний напрямок розвитку національної освіти // Українська освіта у світовому часопросторі: Матеріали Другого Міжнародного конгресу (м. Київ, 25-27 жовтня 2007 р.). – К.: Українське агентство інформації та друку “Рада”, 2008. – С. 138-139.
3. Кучерявий І.Т., Клепиков О.І. Творчість – основа розвитку потенційних джерел особистості: Навч. посібник. – К.:Вища шк., 2000. – 288 с.
4. Максимова С.В. Творчество: созидание или деструкция? – М.: Академический Проект, 2006. – 224 с.
5. Морозов А.В., Чернилевский Д.В. Креативная педагогика и психология: Учебное пособие. – М.: Академический Проект, 2004. – 2-е изд., испр. и доп. – 560 с.
6. Психологічна енциклопедія/ Автор-упорядник О.М.Степанов. – К.: “Академвидав”, 2006. – 424 с.
7. Судзуки С. Возвращенные с любовью: Классический подход к воспитанию талантов / С. Судзуки // Пер. с англ. С.Э. Борич. – Мн.: ООО “Попурри”, 2005. – 192 с.

В статье раскрыта сущность гуманистических взглядов японского музыкального педагога Синити Судзуки. Основная цель самого воспитания определяется им как влияние на формирование личности ребенка на основе любви, уважения и творчества, раскрытие творческого потенциала. С.Судзуки уделяет особое внимание развитию личности ребенка посредством оптимизации его внутренних задатков через игру, через естественный интерес ребенка к окружающему миру. По сути, он развивает философию становления и развития личности, основанную на вере в то, что каждый ребенок обладает огромным потенциалом и ему необходимо грамотно помочь раскрыться в полной мере. Как гуманист, японский педагог рассматривает человека как цен-

ність, ради которой совершается развитие общества и настаивает на необходимости создания достойных основ для развития его сущностных сил, для формирования гармоничной личности, которая сможет найти свое место в жизни. В связи с этим в статье уточняется ряд понятий, связанных с термином “гармоничная личность”.

Гармоничная личность, гуманизм, креативность, творческая направленность личности, творчество.

Article reveals the essence of humanistic views of Japanese music pedagogue Shinichi Suzuki. He defines the main objective of training as an influence on child's character formation through love, respect, creativity, imagination. S. Suzuki pays special attention to child's personal enhancement through optimization of its inner disposition by game and natural interest towards the world. In fact, he evolves the philosophy of socialization and personal enhancement, based on the belief that every child has a great potential and sensible assistance for fully reveal is needed. So what Suzuki calls the classical approach to talent training is, in fact, kind of ideological principle that should guide educators in their work to assist individual discovering themselves, showing extraordinary abilities. As a humanist, Japanese pedagogue regards person as a value for which society's development happens and insists on the necessity of worthy basis creation for its essential forces development to form a harmonious personality that will be able to find its place in life. In this regard, the article specifies a number of concepts related to the term “harmonious personality”.

Harmonious personality, humanity, imagination, personality's creative orientation, creativity.

УДК 378. 147:37.025

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС І ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВИТРИВАЛІСТЬ СТУДЕНТІВ

О.А. Дьомін, кандидат педагогічних наук, доцент

В статті подаються результати психолого-педагогічних досліджень на основі яких розкривається залежність якості навчання у вищому навчальному закладі від внутрішнього енергетичного ресурсу особистості студента. Встановлено тенденцію спрямованості особистісного ставлення до навчальної праці у студентів, що мають надлишок внутрішньої енергії та у студентів, які мають малий ресурс цієї енергії. Виявлені канали та чинники формування у студентів інтелектуальної витривалості. Вказані резерви прискорення нейтралізації ас-